

De officio assignato in eodem, vel posse in commoditate per virum, tanquam re extradotali, ad quid vir teneatur erga mulierem; Et de officio posse per heredem fideicommisso gravatum, sive obligatum reddere rationes creditoribus hereditariis, vel per usufructuarium, & similes, fol. 29.

De officiorum venalium vacatione, quomodo sequatur; Et de privatione officialium, an & ex quibus causis in particulari, absque officiorum suppressione, fieri valeat. Innocentii Papæ XII. Constitutio, quod de cetero officia, & loca montium vacabilis Romanæ Curiae cuiuscumque qualitatis sint, per assumptionem ad Cardinalatum illa obtincentium, minimi vacent, fol. 32.

An Papa, vel alter Princeps possit supprimere invenit officialibus, aliquod genus officiorum, istaque occasione enarratur facti series suppressionis Collegii Secretariorum Apostolicorum, quæ huic operi motivum dedit. fol. 37.

Praefusso legitima suppressione Collegii, de quo capitulo precedentem, quid restituendum esset officialibus ex legibus particularibus ejusdem Collegii. fol. 39.

De eadem restitutione pretii, de qua in Capitulo precedenti, facienda tribus locis pliis, quæ habebant officia in perpetuum. fol. 42.

De eadem materia suppressionis officiorum, & quid in ejus casu reficiendum sit illorum possessoribus in genere, juxta terminos, & dispositionem juris communis, fol. 44.

De effectibus, tam favorabilibus, quam odiosis, vel de commodis, & incommodis, quæ remanent in officiorum possessoribus, etiam post dismissionem officium, & quando successor teneatur ad debita, vel onera, & facta praecessoris. fol. 51.

An & quando officialis teneatur de facto substituti fol. 53.

De societate officii, fol. 54.

JO: BAPTISTÆ CARD. DE LUCA TRACTATUS DE OFFICIIS VENALIBUS VACABILIBUS ROMANÆ CURIÆ.

Occasio scribendi, & de qua specie Officiorum agatur.

S U M M A R I U M .

- 1 P Rosefatio, vel excusatio Auctoris.
- 2 Omituntur præclavia fieri solita.
- 3 De quibus Officiis agatur.
- 4 Officiorum venalium usus apud antiquos Romanos sub nomine militarium.
- 5 Sunt de Regalibus, & extra priuatum commercium.
- 6 Per quos tractetur de materia.
- 7 De stylo, qui tenuerit super auctoritatem allegatione.

Non semel accidit, ut præter negotiorum, altiarum que rerum regularem cursum, à particularibus deviant ad univerſaliam, itaque illa occasione præbeant, ut in hac præfertim traditione praxis docet; Cum enim mihi post transitum à Foro ad Aulam, extra confuetam, & diuturnam viam, per aliam, longè plus incommodum, & spinosum ambulanti, occasio præbevit antiquum fore reaſumere plectrum in adeo celebri caufa, intitulata Romæ pretii officiorum, disputata in Rota Romana inter Cameram Apostolicam, & olim Secretarios Apostolicos, ob illius Collegii suppressionem, juxta seriem in Rotæ decisionibus, præfertim secunda, recensitam, A. ac etiam inferius reaſumptam in Cap. 14. id incentivum dedit, ex conferto veritatis, & justitiae amore, & charitatis motivo erga posteritatem, in unum colligere, & recensere, quæ, tam in dicta controverſia, quam in mei Theatri regalium libro, aliisque ejusdem Theatri locis, occasione conſumilium particularium controverſiarum, dixi in hac materia Officiorum Venalium, & Vacabilium Romanæ Curiae, aliqua elucidando (quantum fieri potest, atque humanae conceditur imbecillitat) æquivoqua, in qua frequenter incidi sum expertus, prudentem, ac doctum admoneo lectorem (dum indecōs, & indicreto non alloquo) ut discretions memorē considerent opus penè fine tempore, & fini libris, cum non modica negotiorum mole in Aula Vaticana successivis, non dico horis, sed brevissimis, continuo interruptis, spatiis compotum esse.

Scriptorum stylus frequentior est, ejus inobservantia apud legalis facultatis modernos præfertim professores magnam recipere solet censuram in traditionibus magnos facere apparatus, magnumque adhibere laborem in origine, significatione & derivatione vocabuli, sub quo materia explicatur, & tractatur, ac etiam super diversis speciebus, que sub eodem generico vocabulo comprehenduntur, necnon super vera definitione, vel descriptione,

Card. de Luca offf. Venal. &c.

alias impugnando definitions, vel descriptions, que ab aliis traditæ sint, ut in his individuali officiorum tractatione apud aliquos modernos legitur.

Quidquid autem sit de hujusmodi præludis, circa quæ ad prefatos, alioquin similes scriptores remitto lectorem, propositum non est agere de officiis in genere, & per consequens de omnibus illis munericis publicis, & privatis, Ecclesiasticis, & secularibus, civilibus, & militariis, administratione ac jurisdictione annexam habentibus, vel illa carentibus, &c. sed solum de Officiorum venalibus, & vacabilibus, non quidem in genere, adeo omnium regionum, vel Principatum officia hujusmodi veniant, sed solum de illis Curiae Romanae, seu Pontificia, à quibus ex ratione identitate, quando ita intret, atque aliorum Principatum, vel Civitatum leges, vel styli non obstant, neque diversitatem inducent in eafum contingentia inferi valeat; Illa solum infinita generalitate, que communis est omnibus regionibus, & Principatibus, in quibus vivitur cum illo Romanorum iure, quod civile commune dicitur, ut hujusmodi officiorum usus non sit novus, dum apud antiquos Romanos quoque cognitus fuit, sub diverso tamen vocabulo militarium, que idem sonant, ac ita nostrorum temporum officia venalia, C. ideoque id quod in prefato iure de militiis dispositum legis, his officiis regulariter congruit, quando particularies leges, vel styli diversimodè non suadent, à quibus tamen, ut plurimum hujus materia regulare pendet. Quin nō in plurisque hujus Curiae officiis, adhuc idem continuit antiquum militarium vocabulum, quamvis eorum crebro sit recens, quia militie, vulgo Cavalierati nuncupantur, ut in eorum officiorum serie recensita in Cap. seq. habetur.

Quamvis autem inter regalia enumerata in illa capitulatione, que in pace Constanti inita fuit inter Imperatorem Federicum I. & confederatas Civitates Lombardie, registrata inter leges feudales, ideoque unica regalium lex, & norma reputata, D. in aliorum tam majorum enumeratione manca, ut in suis adversitatis sedibus E. facultas creandi officiales, & magistratus ad justitiae administrationem, & Reipublice regimem recensitatur; Nihilominus de hac specie officiorum ad foliam utilitatem, militiarum adinstar, vere ita lex non loquitur, adhuc tamen ex communis DD. sensu, & Principatum praxi receptum est, ut hujusmodi officiorum venalium erexit, & dispositio sit etiam de reservatis Supremo Principi, & per consequens de regalibus, adeo de uno in alterum, quoad substantiam, transferri non valent, abque ejusdem Principis, vel illius, quem ipse deputaverit, licentia, ut pater ex iis, que sparsim in enunciato Theatri secundo lib. de Regalibus habentur, ac etiam infra in plurisque locis, præfertim occasione agendi de-

A 3 com-

commercio, & contractione Cap. 6. & seq. Et licet aliquae subditæ Civitatis, vel subditi, & inferioris Magistratus eundem usum habere soleant, ut etiam in Urbe haberetur in officiis populi Romani, seu Capitoliniis, adhuc tamen ex Papa supremi Principis concessione, & potestate id sequitur; Ideoque tyronicum potius est in assumpto pafsum recepto, & controversiam non recipiente, se difundere, chartas inutiliter implere super ratione, ob quam sint de regalibus, & extra privatum commercium, utpote in jure praesupponendo.

Aud quos autem DD. de ita officiorum materia tractatur, ex eodem secundo regalium libro concipi potest, atque aliqui moderni Scriptores multos de materia loquuntur, colligunt.

Conaturalis est Juristarum stylus, imo necessarius apud eos reputatus, nisi aspergire auctoritatem allegatio- ne, magnaque cumulo, ex illorum axiomate, quod eru- bescimus cum fine lege loquimur, unde provenit quod eorum opera pro moderno præseruit stylus composta, cum adeo magna allegationum inutilium copia, naufractia, & contemptibilia apud alias literarum professores non immere- ri reputantur; Id autem penè in omnibus meis operibus genium, ac stylus abhoruerunt, magis verò in isto, in quo ut premissem est, abique libris, & abique tempore in Aula totum egit memoria; Ad satisfaciendum verò iſi, qui mihi fidem præfert nolentes, alias cuiupiu auctoritates, infinituant loga, in quibus eadem propositiones cum auctoritatibus, & decisionibus comprobantur, ubi videri poterunt, & ubi de eis actum non est, moderatae pro styllo infinituantur, dum ita alias referuntur.

a. Romana pretii officiorum 19. Junii 1680. cor. Alberg. de qua infra ſub n. 18. b Amicang. de regal. off. q. 1. cum trib. seqq. c. l. pen. ſ. alumno ff. de leg. 3. ſ. te diei, ff. de minor. l. ſin. C. de pign. l. omnimodo ſ. impuniti, C. de inoff. ref. ubi Bald. Caſt. Salic. & alii. Amichang. de Regal. off. q. 1. n. 12. Theat. l. 2. de Regal. dīſc. 2. m. 4. dīſc. 1. p. n. 9. & alibi.

d. Cap. unico, Quæ sint Regalia in usibus feudorum.
e. In summa Regal. n. 1. & seqq. in alio opere Italicis idiomati- tis, cui titulus est, II Dottor Volgare, cod. tit. 2. de re- gal. in genere; Et in opusculo eiusdem Italicis idiomatis cui titulus est. Il Principe pratico c. 3. f. Amicang. de Re- gal. off. q. 4. num. ſin. d. dīſc. 2. de Regal. num. 5. & in aliis plurius, plenè Salg. in labr. cred. qui forte omnium la- tiuit. & melius de hac materia trac. alleg. d. dīſc. 2. & aliis plurius.

De speciebus, & qualitatibus Venalium officiorum vacabulium Curiae Romane, & præfertim de Pra- latiis, & requisitis necessariis ad Prelaturam ob- timendam.

S U M M A R I U M.

1. Quare dicuntur officia Cancelleria.
2. Distinguuntur hec officia in tria genera, five in tres species diversæ.
3. Quæ sunt officia Praelatitia, & primi Ordinis.
4. De officio Cardinalis camerali.
5. Commendabilis est distindio officiorum utriusque Principatus, quare illi non adiſt.
6. De officiis A. C. & Thesaurarii Generali.
7. Quoniam sunt alia officia Praelatitia singularia, quæ non constituent Collegium.
8. De officiis Prelatitatis, quæ faciunt Collegium.
9. De officiis secundi generis, quæ non sunt Praelatitia, sed aliquam habent administrationem.
10. De officiis tertiae classis, quæ nullam habent administra- tionem.
11. De portionibus, quarum capaces etiam mulieres.
12. Recipientur illa officia tertiae classis, eorumque collegia.
13. De officiis capitoliniis.
14. De requisitis necessariis ad Prelaturam Referendario- rum.
15. Quod non soleret practicari in his officiis venalibus, & quare.
16. De provisione defusper fada.
17. De diversis speciebus Prelaturarum.
18. Non ex eo, quod aliquis sit Praelatus, sequitur quod sit Referendarius.
19. Datur exemplum Canoniconum.
20. Quid operetur concessio Prelaturæ in his officiis.
21. De Auditoribus Rotæ, alisque officiibus Curiae.

22. De absurdis, & inconvenientibus, quæ alias resultarent.
23. Quod ipsamet Constitutiones, quæ concedunt privile- gium, idem disponant.
24. In dubio procedendum est cum regula.

C A P. II

P Ro Curiae loquendi ufo officia venalia, quæ per Papam conceduntur, Cancelleria, vel Dataria appellantur, quamvis pleraque sint, & præfertim majora, & primi ordinis, quæ Camera potius, quam Cancelleria, vel Dataria dicenda veniunt, ac etiam aliqua inferiora diversa habeant administrationes, vel munera, ut infra in eorum serie. Itud autem generale vocabulum originatum probabilitate videtur ex majori numero, & parte vel probabilitus ad distinguendum officia Papalia à Capitoliniis, quorum antiquior tempore magnus erat numerus, & de quibus etiam incidenter in pluribus locis fit mentio, quoniam omnia officia Papalia cujuscumque sint speciei, & qualitatibus expeditunt per Datariam, & Cancelleriam respectivæ, quod in aliquibus Capitoliniis sunt.

Ut autem in enunciata regalium Sede advertitur, A. tripli generis, vel qualitatibus esse dignoscuntur, haec officia venalia vacabili per Papam conferri solita. Primi namque generis sunt ea, quæ majora, vel primi ordinis esse di- ci merentur, quamvis inter se quoque aliqua notabilis adiſt disparitas, utpote annexam habentia Prelaturam, adeo ut non conferatur nisi Praelatus, vel quod per eorum affectationem Praelati efficientur, ac etiam habent annexam iustitiam, vel alterius qualificati muneras administrationem, ac majores præminentias, unde propteræ conferri non solent, nisi viris jam benemeritis, sive quod ex natalium qualitate, aut ex virtute, & animi dobitus, Sedis Apostolice, ac Reipublicæ servitum, ac beneficium ex eorum opera probabilitate sperari valeat, cum ad hunc finem ordinata sit Prelatura, tanquam quoddam species primaria militie, ex qua Duces, alisque praefecti, & officiales exercitus eligi debant, atque hoc primum genus dividitur in plures species, quod ic. aliis sunt Officiales Camerale, aliis Cancelleria, & aliis quibus diversa alia munera incumbunt, infra; etiam alia intra distinctio, quod aliis con- fluentur Collegium, & aliis considerantur singulariter.

Inter haec connumeratur unum omnium majus, quod juxta antiquissimum, nunquam interruptum, proxim, est de fui natura Cardinalitum, utpote obtineri non soli- tum nisi per aliquem in hac dignitate constitutum, illud; est venale, ut non semel practicatum esse docent Historie ex insinuatis in relatione Curie, loquendo de Cardinali Camerario, B. atque præfertim practicavit B. Plus V. pro sub- fido belli contra Turcas; Et licet juxta moderna proxim, quando vacatio contingit, gratis frequentius concedi soleat, attamen in concessione fit condonatio pretii, eodem modo, quo practicatur, quando per Pontificem conjunctis, vel alii donantur alia officia, etiam minor, ut habetur infra c. 17. istud que pretium esse confusivit fc. 60.-m. moneta, ut in hoc facculo practicatum fuit sub Greg. XV. in Card. Hippolyto Aldobrandi. Verum quando id practicandum effet hodie ob notabilem alterationem pretii huiusmodi officiorum, probabile est, quod efficit longe majus; Ideo autem illud officium est venale, non autem talia sunt alia officia Cardinalitia; V. Cancelleria, Pœnitentiaria, & Vicarii Urbis, quia haec pertinent ad Principatum spirituale, illud autem spe- cialiter ad temporalem, ut in suis fedibus advertitur. C.

Commendabile quidem esset, ut haec officia aliam reci- perent veram, ac totalem divisionem, quod ic. alia effent pertinencia ad Pontificem Principatum spirituale, & alia ad alterum Principatum temporale, juxta nimium frequenter insinuatis illorum Principatum distinctionem, ac diversitatem, D. Verum quidam infensibus usus diversam induxit confutitudinem, adeo ut illa officia, quæ principaliter sunt temporalia ad tempore Principatum pertinencia, participant de multis pertinentibus ad spiri- tualium, & è contra illa officia, quæ principaliter perti- nent ad Principatum spirituale, participant de multis pertinentibus ad temporalem.

Officiales autem Praelatitiae de hac secunda specie singu- lari, sunt duo primaria Curiae officiales, tam ratione majoris munier, ac jurisdictionis, & præminentia, dum omnes alios antecedunt singulariter confederatos, pluribus que gaudent propriis, & prærogativis, quibus alii non gaudent, quam etiam ratione majoris valoris, vel pre- tii, tamen, & invariabilis, pro quo juxta presentem statutum concedi solent; Illique sunt; A. C. & Thesau- rarius

rius generalis, atque valor est scutorum auræ 56. m. Ita- que officia pro stylo penè inconculu non solent conferri, nisi iis, qui jam sint Camera, licet quandoque ab hoc stylo, sed nimium rarò soleat recedi, ut initio facili cur- rentis in Officio Thesaurarii practicatum fuit sub brevissimo Pontificatu Leonis XI. qui sequita hujus officii vaca- tione illud contulit Aloysio Capponio penè adolescenti, fuitque postmodum qualificatus Cardinalis, ejusque men- tio fit occasione agendi de Decanatus S. Collegii. E. Sunt autem incompatibilis cum Clericatu, qui dimittunt re- trahendo premium scutorum pariter auræ 42.-m. adeo aug- mentum de novo solvendum importet scut. auræ 14.-m. De his autem duobus majoribus Officialibus, eorumque ju- risdictione, & præminentia agitur in eadem relatione Curie. F.

Alia officia Praelatitia singularia, Collegium non con- stituenta, aliquam jurisdictionem annexam habent, sunt videlicet, Praeses, vel Praesidiis Camera, Regens Cancelleria, Auditor Contradicitarum, Auditor Con- fidentiarum, Corrector Contradicitarum, Praefectus Mi- nutarum Brevium, Revisor Minutarum Brevium, Prae- fectus, vel Praesidiis Solicitorum Apostolicorum, vulgo Janizerorum, Praeses, vel Praesidiis plumbi, itorumque officiorum non est fixum, sed varium, ac respectivæ maius, vel minus ad mensuram emolumentorum. Illa

verò Praelatitia, quæ faciunt Collegium sunt Duodecim Clerici Apostolice, de cujus Tribunalis agitur in dicta relatione Curie, G. iforum officiorum premium est fixum, & invariabile scutorum auræ 42. m. Duodecim Protonotarii Apostolici de numero participantium, quo- rum officium est antiquissimum, utpote à temporibus pri- mitivæ Ecclesiæ erectum conferridens actis Martyrum, premium verò non est fixum, sed varium juxta temporum contingentias. Et duodecim Abbreviatores de Parco ma- jori, quorum officium direcť & propriè versatur circa Cancelleriam Apostolicam, & pariter premium est varium juxta temporum, & emolumentorum variationem; Itorumque Abbreviatorum medietas prisus pertinetabat ad Cardinales Vicecancellarii, qui ea vendebat, fed per Inn. XI. H. Ac etiam quis tractatio est de officiis Romane Curie sub cuius nomine venit Curia Papa, ubicumque iste re- sidentiam habeat, unde quanto longiora residentiam habuit in Gallia, adhuc Romana Curia dicebatur, è converso autem Curia Capitolina, est Curia particularis Romane Ci- vitatis constituta ex proprio populo, & districtualibus, ad initia cuiuslibet alterius Civitatis.

In proposito autem præmissorum Officiorum primæ classis, quæ annexam habent Prelaturam; Cum Alex. VII. per eius Constitutionem 88. innovatam Constitutionis 41. Sixti V. statuerit, qui Collegio Referendariorum utriusque Signaturæ cooptari cupiunt, ultra prælaturæ con- fessionem, ex Papa gratia fieri solitam, habere debeat nonnulla qualifica sua cum processu in Signatura Jutitiae justificando nempe legitimis, & honestos natales, ætatem an- nor. 25. probitatem vite, & fame, Clericatum, Docto- ratum in aliqua publica Universitate in utroque jura, vel eorum altero, prævio quinquenniali studio, præxim Curie per biennium, & congruum provisio[n]em fecit. 1500. ac ul- terius, ut præcedere debeat examen cum confusa propo- fitione diuinarum commissionum idealium in plena Signatura, & præstatio iuramenti. Orta est dubitatio, an poſſeſores huiusmodi Officiorum, pro obtinenda Prelatura, sub- jaçant processu; dicitque requiriſtis, atque attenta quadam observantia de facto, nemine ad id reflectente, isti offi- ciales prætentebant se exemptos, ex eo fundamento, quod Protonotarii Apostolici per Constitut. 12. Sixti V. creantur Pralati domesticæ, & utriusque signaturæ Refe- rendarii, Abbreviatores autem de Parco majori, fortè alii officiales Cancelleriae per Constitut. 2. Pauli V. par- terent creaturæ Referendarii.

Inter alios vero abusus, ad quos pro mei muneri debito, advertere curavi, atque Divina afflente gratia ex zelo veritatis, & iustitiae abolere, iste præfertim talis mihi videtur, quod propteræ nullatenus permittenda effet hec Apo- stolicarum Constitutionum publica contraventio adeo magno Tribunal, & in conspectu Curie, quoniam non omnis Prelatura perenneſe importat, vel fecundum trahit co-operationem huic Collegio, dum multe fun diversæ præla- ture species, vel hierarchie, multaque inter se distincta Collegia, ut exempli gratia. Est hierarchia Episcoporum, & Archiepiscoporum, & funi Collegia, Rotæ, Camere, Protonotariorum, Abbreviatorum, & similia, que sunt diverba ab ito Collegio Referendariorum, ac etiam habe-

temporis emolumenta, quae pro communi hominum opinione, de facto, & pro modo loquendi ususfructus dicuntur, vere fortis principialis speciem, vel naturam habere dicantur; quoniam non adeit alia fors, que salva, & perpetua remaneant, adeo ut vere, & proprius fructus confiteare dicatur in fruitione hujusmodi emolumentorum, quae in singula tempora sub nomine fructuum percipiuntur, tanquam per ejusdem foris distributionem in plures perceptions, justa ea, qua occasio agendi de locis monitionum vacabilium, aliquae similibus juris vitalitiis, vel ususfructu in doto datis habentur infra in Cap. 12. ubi de Officiis datis in doto, vel remanentibus in hereditate fideicommissaria, sive quod illorum ususfructus detur, non videtur constituta differentia inter Supremos, ac inferiores Subditos.

Ita vero, ac similes termini extranei sunt a puncto, de quo agitur, ac scilicet respectu Papae, vel alterius Principis Supremi concedentis hujusmodi Officia vacabilis pretio mediante, istud pretium habendum est tamen foris principalis, vel potius tanquam fructus, quoniam tunc intrat dubium, in quo probabiliter dicendum venit, ut regulariter habeat naturam, vel speciem foris, quando agitur de privatis habentibus ius in solo effectu resolubili, non autem in causa perpetua, & durabili, quia nempe Officium, vel aliud jus vitalitum, ex conceptione Principis, vel alterius ad id potestatem habentis competit ad unius, vel plurimum vitam, per cuius cestationem, concessionem evanescat, ideoque talva non remaneant substantia, vel causa productiva, in qua constitutae proprietates a fructu discreta, & in his terminis, atque cum hoc praefissio procedunt ea, que proxime citato loco habentur de viro, de herede, de fideicommissario, de ususfructu, & similibus, quibus eadem congruat ratio; Secundus autem ab agiture illis, qui obtinent, ac possident ius habituale, seu causam productivam perpetuam & durataram, unde propter ea solam pro certo pretio una vice recepto se privant ad certum tempus, vel ad vitam unius, aut plurimum per sonrum illius juris, vel rei fructibus, & emolumenta, quae cessata concessione consolidantur cum priori causa productiva, que stat loco proprietatis adhuc penes eum præxistentis, eo modo quo concepsit rei ususfructu, remaneat penes concedentem proprietas, cum facultate alteri denoncidente usufructum, quando prima concessio terminaverit, qualis est verus, & proprius causa validitatis hujusmodi Officiorum, quae alius non fuit, nec importans, nisi concessione facultatis percipiendi emolumenta illi Officio, secundus autem ubi, iuxta solitum, per posseforem illius Magistratus, vel Praelature fiat vitalitas concessio Officii jam vacantis, adeo solitum non alteretur, neque aliqua mala fides signatur, quoniam spectatur tempus, in quo legitime initiantur, & perfectur actus, non spectato tempore futuro ejus continuationis, ex propositione, quod regula, ut cessante causa, cesset effectus, & altera, quod resolutio iure datoris resolutio ius acceptoris, non procedunt quando effectus a causa producta jure legitimè consummatus est, suamque habent executionem, quoniam istud ius conferendi, vel concordandi, dicitur esse in fructu, qui recte per posseforem colligitur, quando maturat, neque resolutio ex resolutione causa productiva, ut ex gratia habemus in materia feudali, quod si Feudatarius de jure, ex confuetudine, aut ex legi investiture habet facultatem subfeudandi bona, vel Castra subfeudandi solita, & que per feudatis dicuntur de excadentis feudi, contingente causa investiture subfeudi, si feudatarius illud concedit, non per hoc ejus iure resoluto, resolutio concessio, etiam in præjudicium Domini, cui credidit fit de voluntate, & quamvis fati de tempore, quod devolutio immineat, quoniam sufficit fructum recollectum esse tempore habilitatis latius in feudali materia habetur. Hoc etiam a simili habetur in iure conferendi beneficia Ecclesiastica, vel in iure prelenti.

Et magis proximè id habemus in praxi passim receptum in materia emphytistica, quoniam cum præfert in aliis quibus Italie regionibus ex rationibus in sua Sede assignatis, I. frequens fit confuetudo Ecclesiarum concedendi bona in emphytum, sub modica annua recognitione, non alterabili, & cum necessitate in casu de revolutione denudò investienti, aut flatius temporibus renovanti, sub renovati, vel de novo investiti obligatione solvendi sub nomine laudem, vel capofoldi, sive intratura, &c. aliquam etiam notabilem summanum, que preti, & fortis speciem habere videtur, adhuc tamen ita summa reputatur in fructu potius quam in forte, ideoque pertinet ad Praelatum, seu Rectorem, quoniam in hac recognitione potius, quam in altera modica singulis temporibus solvi solita confite-

re. Hisque sic stantibus refutatur, quod non solum respectu Papae, vel alterius Supremi Principis, illud pretium; quod

re dicuntur fructus, vel redditus, qui ita cum unica præstatione anticipatè pro tempore futuro percipi dicuntur, L. illudque præjudicium, quod successor tenet, compensatum remanet a commode, quod ipse pro casuq[ue] contingenti reportare potest à consimilibus concessionibus per eum faciendis in præjudicium successorum, atque commode, quod possef[or] ita reportat, compensatum remanet ab illo incommode, quod passus est per consimiles concessiones factas per eis prædecessores, adeo ut percipi majoris emolumenta ab uno, quam ab altero possef[or], sit effectus causus, & fortune, quia de tempore unius magis, quam alterius, maiores contingunt vacantes, eodem modo, quod si sequitur in emolumenta silva ceduz, quoniam ejus emolumenta notabile, habens speciem fortis cedit commode possef[or] pro tempore tanquam fructus, qui tunc maturat, quamvis illa sit nota tempore decursu inutilis fuerit Praedecessoribus, ac etiam pro tempore futuro inutilis extirta sit successoribus, quoties actus fiat bona fide, & iuxta solitum, non autem in fraudem, & supplancemento successoris, recolligendo scilicet fructum tempore congruo, qui maturat non autem immaturatur, cum similibus.

Comprobantur haec ad evidenter ex communis obser-

vantia, præfert invero ex illa hujus Romanæ Curia, de qua agitur, quoniam respectu Papae hujusmodi vacaciones

Officiorum, facta per reparationem annorum juxta regulam beneficiaristarum, de qua in sua Sede beneficii M. comparta-

bantur inter fructus, & redditus Camera Apostolica,

idemque respectu interiorum, quoniam cum Officio Cardinalis Vicecancelarii ex Apostolicis concessionibus entitatis in Constitutione Sixti V. annexa essent, ultra cen-

tesimum numerum quimpluram ex Officiis Cancelariis,

cap. antecedenti recentis, etiam ex majoribus, & primariis, ut est illud Regentis, & fuit illi Abreviatorum de Parco majori, & familia; quando contingit causa vacatio-

nis, priusquam de anno præterito 1680. fieret curum dismembratio, fuit refolutio Camera Apostolica, Vice-

cancelarii, etiam pro magno pretio scutorum 1. mil-

vel 2. mil. circiter illi vendere solebat ad proprium com-

modum, tanquam fructum, cum ista vacaciones reconsi-

derentur inter redditus, idemque practicatum per Cardinalem

Magnum Penitentiarium in aliis Officiis, quae dicuntur

Procurationes minoris gratia, venalibus sibi assignata-

tis, atque priusquam sub Inoc. X. sequebatur in Officiis

Capitolinis illa provisio, que enunciatur infra, & in cap-

præced. in fine, quamvis Officium Conservatorum Urbis

nunquam brevit, ut utpote durationem habens ad folios tres menes, adhuc tamen si in illo modico spatio contingat

vacatio Officiorum, etiam notabilis valoris, Conservato-

res reportabant istud fortuna beneficium, ut alibi pro-

certo presupponitur. N.

Hinc autem liquet quoniam clarus error sit, & manifesta

simplicitas illorum, qui de premisso, nec in facto, nec in

iure aliquam veram scientiam, & informationem haben-

tes, adeo obliquantur circa hujusmodi Officiorum Vacabiliū, corungue pretii dispositionem, praesupponendo

quod istud habeat naturam fortis alienabilis, unde pro-

perte corum dispositio prohibitam redoleat alienatio-

ne, quodque tale pretium, utpote redolens fortis principa-

lem, in extinctionem eis alieni in forte erogari debet,

quo nihil ineptius, ut etiam in cap. sequenti advertitur.

Quales vero effectus exinde resulvent, ut pretium, quod

recipitur per Concedentem habeat naturam fructum, &

concessio fructus, qui percipiuntur per Concessionarium,

habent naturam fortis, habent sparsim infra in Operæ,

& præfert cap. 12. & 17. ubi videndum.

2 lib. 7. de empt. & vend. disc. 1. lib. 4. de servit. disc. 7. 4. ed. lib. 7. de donat. disc. 3. 54. & 6. lib. 5. de cens. disc. 9. lib. 2. de Regal. disc. 30. & 186.

b. lib. 1. de feud. disc. 47. 61. 85. & 110. lib. 4. de emph. disc. 8. & lib. 13. de penfon. disc. 68. & 69. & sibi.

d. In d. Rom. preti off. 19. Junii 1680. coram Alberg. de qua infra post tract. sub num. 19.

e lib. 2. de Regal. disc. 30. & 31. lib. 7. de donat. disc. 61. & alibi, ut supra lib. A. & lib. 1. de feud. disc. 4. & 6. lib. 6. de dote disc. 146. lib. 13. de penfon. disc. 1. & seqq. & alibi plures, cum alibi per Amichangel. in repet. rubr. & c. 1. que sibi regula q. 4. 6. & lib. 4. de emph. disc. 1. & seqq. lib. 2. de Regal. disc. 3.

g. lib. 2. de Regal. disc. 3. & 19. lib. 4. de emph. disc. 1. & 2. & alibi. b. lib. 1. de feud. disc. 1. d. discr. 1. & 2. de

emph. lib. 4. & alibi. i. d. 11. de emph. disc. 1. cum plu-
ribus seqq. 1. disc. 76. eodem tit. de emph. & in aliis lo-
cis cit. suprà. m. lib. 12. de benef. disc. 90.
n. d. disc. 3. de Regal. & 198. eodem tit.

An hujusmodi Officiorum venalitas, & respectivæ va-
cationis per promotionem ad Cardinalatum, eorum
que dispositio aliquam redoleant Simoniacam la-
bem, vel aliam turpititudinem, seu rem illicitam.

S U M M A R I U M

1 Quid sit magis perniciosum an imperitia, vel nequi-
tia, est ubi questione, & diliguntur.

2 Quinam Justices, & Recluores sint magis perniciosi, an
iniqui docti, vel probi, sed imperit.

3 De erroribus malignantium, & imperitorum in hac ma-
teria.

4 Quod de pecunis solvi solitis pro dispensationibus ma-
trimonialibus Papa, & Camera nullo modo partici-
pet, & in quo usus crognent.

5 Illa pecunia solventur tanquam pro papa.

6 De pecunis, que obveniunt ex Datarie, & Cancellarie
expeditionibus, & ex venditione Officiorum, in quos
usus ergerentur.

7 De errore, in quo desuper vivant etiam Curiales.

8 An, & quomodo de his emolumenta Papa disponat, in-
cidenter.

9 De rationibus, ob quas solventur pecuniae pro expedi-
tionibus Datarie, & Cancellarie Apostolice.

10 De vacacione Officiorum ob promotionem ad Cardinala-
tum, qui habeat aliquid suspicionis male.

11 De Viris conspicuis, qui ex Tribunalis Clericorum Ga-
meri exire solent.

12 Quare pro Officiis majoribus, & Praelaturis solvatur
pretium.

13 De donativis Officiorum, que fieri solent per Papam.

C A P . IV.

P Roblematica est queſtio, rationum & auſtoritatum copiaſis pro utraque partium, quoniam fit res deter-
ior, magis Reipublicæ præjudicialis, an imperitia, vel nequita;

Relinquendo autem culibet libertatem ſequendi ſibi placitam partem, cum perpetuo ſyllus, ac genitus abhorbit in superfluis immorari, atque inutiles facere evagations; Vel amplectendo meo iudicio probabilem diſtinzione, ut ſpectata cauſa, deterior fit nequita;

magis præjudicialis fit imperitia, five indolentia, cum priuſum malum fit cum reſpectu curabile, ut Pauli, & Augustini, alio-

rum ſimilium exempla docent, alterum vero incurabile,

unde propterā, tam apud Juristas, quā apud Politicos magis respectus eft, minus præjudiciales eft Reipu-

blicæ Judices, Magiftratus, & Recluores doctos, & prude-

ntes, quamvis iniqui, quā sint imperitia, & indolentes,

quamvis probi, ut in aliis Operibus advertitur; A. Illud

tamen certum eft, ac indubitate, ut longe deterior, ac

prefima fit utriusque mali conjunctio, imperitia ſcilect,

& nequita, ſed malignitas; Ita vero coniunctione in hoc

præferto themate frequentius verificari videtur, quod ſcilect Sedis Apostolice, & Romanæ Curie hostes, vel

zemi, maligne ejus acta, & operationes interpretando,

abſque aliquo, tam juris, quam facti notitia, cum ſomniis,

& fabulis, clarificare erroribus adeo ſuper illa materia ob-
loqui ſolent, unde propterā irriſione magis, quam re-
ſpondere digni cenſendi veniunt: plura namque mala fu-
per hujusmodi Venalium Officiorum vacabilium uſu con-
ſiderant ſolent. Primo, nempe, quod cum prouentus eis

affligunt conſtant in annatis, & quindenniis, ac minutiis ſervitios, alioſque emolumenta ſolvi ſolitis pro expeditio-

nibus litterarum Apostolicarum in provisionibus Epifco-
patum, Abbatiarum, & beneficiorum, alioſque gratis ſpiritualibus, & præferto dispensationibus matrimoniali-
bus per Apostolicam Datariam, & Cancellariam, aut

Secretariam Breuim concedi ſolitis, ita Simoniacae labes

addeſte videantur pecuniam recipiendo pro iis, quae ex Di-
vino precepto, utpote gratis accepta, gratis dari debent, non

autem cum computatione rei temporalis cum ſpirituali-
bus, in qua Simonia confitit, adhibendo illud malignum diſte-
rium, quod Curia Romana dat plumbum pro auro. Se-
condo, quod cum, vel ex antiqua confuetudine, vel ex

A. Apofolici Constitutionibus iforum Officiorum vacatio-
ne ſequa-

sequatur per promotionem ad Cardinalatum, qua ad hunc effectum inducit quandam mortem civilem naturali appetitatem, B. cum tamen vacatio non sequatur pro promotionem ad Episcopatum, aliaque Dignitates, quinimum neque per se lemnus professionem in aliqua Religione, C atque frequenter esse soleam promotiones hujusmodi Officium, praestitum majorum, seu prime classis, quorum pretium est magnum, ut infinitum est supra c. 2. quales nempe sunt Auditor Camerae, & Thesaurarius Generalis, & Clericus Camerae, ut in Opusculo Cardinalis infinitatur, agendo ordinem, quo teneri soleat in promovendis, D. ac etiam plebra ex hujusmodi Officiis prima classis, juxta distinctionem traditam eodem cap. 2. annexam habent Prælaturam, & iustitiae, aliorumque munorum administrationem, hinc indeo malignantibus inferunt, ita per contrarium emptionis, & venditionis, mediante magno pretio, vendi, & contractari Cardinalatum, Prælaturas & Judicaturas, quod vel Simonian, vel turpitudinem redolat. Et tertio circa dispositionem eorumdem Officiorum, eorumque pretii, quam Pontifices praticare solent, etiam gratuitam ad favorem conjunctorum, vel familiarium, vel in aliis currentes, & placitos suis, opinando, quod justa infinita in capitecedet, id fortis principialis speciem, vel natura habeat.

Omnia vero haec continent insipiduras, & ineptias claras, à malignitate, & livore magnificatas, Quatenus enim pertinet ad primum erroneum præsuppositum circa emolumenta, que solvi solent in expeditionibus litterarum Apostolicarum pro annata, & minoribus &c. Et ita ut per organum hujusmodi Officium revera cedunt ad communum Papae, ejusque Camerae in illo anticipato pretio, pro quo Officia venduntur, juxta infinitum cap. precedenti, ac etiam est emolumenta compendente, quod directe exigitur per Cameram: Ideo non diffribuitur inter Officium.

In primis nulla penitus ratio habenda est de componentibus, alioquin emolumenta, quo pro dispensationibus matrimonialibus solvi solent, etiam in summis valde nobilibus, quando agitur de proximis gradibus, & inter diverses, & nobiles, & quod imperitis malignantibus maiorem præbent obliqui anfani, & occasionem, quoniam de his emolumента, nec quidem in obolo Papa, ejusque Camerae, vel Officiales, & Ministri participant, neque intrant in Banchum Depositarii generalis Camerae, in quod intrant omnes redditus Sedi, & Camerae Apostolicae, sed recta via singulis quibuslibet membris, totum id, quod ex hujusmodi componentibus provenit, per Officiale ad id deputatum, depositor in publica sacra Aede, seu Banco Montis Pietatis, argue per idem Banchum pariter singulis membris solvantur Eleemosynaria, alioquin ad deputatum, tam pro eleemosynis in Urbe distributi solitis, quam pro stipendiis, & mercede Ministrorum S. Penitentiarie, qui gratis omnino expeditiones concedunt, & pro subventionibus plurius Collegiorum ultra montes, pro servitiis, & manutentione Fidei Catholicae, alioquin prius operibus. Et licet de eo, quod ultra componentibus solvi letet Officibus Cancelleria pro expeditione litterarum participare videant Camerae, mediante venditione Officiorum, attamen sita modica participatio neque codic in Papae vel Camerae utilitatem, quoniam praefatae componentibus non sufficiunt pro jam statutis, & confutis eleemosynis, & subfidiis, ac prius operibus, ideoque oportet singulis annis supplerre scuta tringita milia circiter, ad quam summam, immo nec in dimidio ascenderet potest dicta participatio, ideoque certum est, quod non solum Papa, ejusque Camera, nullum penitus lucrum, neque in obolo ex dispensationibus matrimonialibus reportant, sed quod potius notabile sentiunt damnum, supplingo aliunde id, quod debet, idque a quolibet, ietu oculi, publice, & palam in ejusdem Montis Pietatis libris publicis videri pro libito poterit, cum omnibus patcent, ideoque incontrovorbis remanet, atque manibus palpatur illa veritas, quam ignari malignantibus credere nolunt, quod felic illa pecunia, que pro hujusmodi dispensationibus solvit, non est pro recognitione, vel premio concedens gratiam, sed est species penæ, vel mulæ, seu eleemosyna pro contraventione præcepti, & ad terrendum, & coercendum alios, ne de facili impellantur ad contrahendum matrimonium intra gradus primitivos, dum ita practicatur adamastum id, quod de jure omnes Episcopi, & Praefati practicare debent, atque de facto practicant illi, qui timent Deum, in multis, & penis for Ecclesiasticis, quod per manus Depositarii in eleemosynas, & piis usus cōvertūrunt in opusculo Episcopi advertuntur.

Quo vero ad Datariae, & Cancelleriae emolumen-

ta, qua ratione expeditionis litterarum super provisionibus Beneficiarum, & Episcopatum, alioquin gratis percipiuntur partim directe & inmediate in componendis, qua ad instar reddituum Cameralium intrant in Banchum Depositarii generalis Camerae, & partim mediatae & indirecte, mediante scilicet præcio, quod retrahitur ex venditionibus Officiorum, quibus eadem emolumenta sunt assignata; detrahi prius debent expeditions merè profanæ, pertinentes ad Principatum temporalem, adeo ut nil commine habent cum gratiis, & provisionibus Papalibus, & spiritualibus, ac etiam detrahi debent assignamenta, quæ eidem Officiis facta sunt super Communisatus Status Ecclesiastici, alioquin redditibus, & proventibus Principatus temporalis, adeo ut facta ista detractione, & alia meritis proportionate labori, & operi personali Officium, & Ministrorum desuper operantium, & quæ merè debita est de juctitia naturali, id quod superest pro expeditionibus, & gratiis vere Papalibus, & spiritualibus, tam ratione componendarum, quam ratione annatarum; & minoritorum, non est multum considerabile, neque decimam partem constituit ejus, quod vulgus opinatur, idque sine dubio non sufficit ad expensas, & onera ipsius Principatus Pontifici, & merè spiritualis, tam pro victu, & congrua sustentatione Papa, ejusque Ministrorum, & Officium ejusdem spiritualis Principatus, omnino præficiendis ab alio Principatu temporali, quæ fortis pro fructibus, quos singulis annis solvere oportet pro debitis contractis ex causa Fidei, mereque spirituali ad Papam uti Papam, & Episcopum Ecclesie Catholice pertinente, pro bello nempe in Gallia, Germania, Hungaria, Polonia, & in aliis regionibus contra Haereticos sub Paulo III. alioquin successoriis Pontificibus, & pro aliis bellis contra Turcas sub Clemente VII. & Paulo III. & Pio V. alioquin Successoriis Pontificibus, ex infinitis pro tempore dicitis annis debitis merè Papalibus, & spiritualibus; unde propterē sine dubio, longè majus est illud aurum, sicut Sedes, & Camera Apostolica pro Ecclesia, & Fide Catholica profudit, & transmisit pro hujusmodi oneribus, & impensis extra Italicam, quam sit illud, quod retrahit ex premis, alioquin emolumenta, & proventibus merè Pontifici, & spirituali, non solum ex Regionibus ultra Montes, sed etiam ex ipsam.

In his autem, excubiles videntur exteri, quoniam in ipsam Camera, illis exceptis, qui aliquam in administratione participationem habent, etiam per se nimium in ea versantur, immo in Prælaturis, & in primariis dignitatibus constituta, in hoc errore, & equivoco vivere solent, ut de me ipso testari possum quod in diurna foreni vita, quam in Urbe duxi, tractando forte majora Curia forensis negotia, in horum errori vivebam, atque postquam occasio nem habui errorem in primariis viris, quamvis in aula, & in numeribus Sedi Apostolica diu versati essent.

Venit ubi etiam cœsaret dicta confideratio, quod sc. hæc emolumenta absorberent à debitis contractis pro servitio Fidei, & Religionis ut supra, adeo ut defervent pro congra subventione Papa, ejusque familiarium, & Ministrorum, ut præsertim est universalis credulitas, & opinatio Theologorum, qui diversis temporibus consultanti, & quid Pontificis conjunctis, vel familiaribus elargiri possent preponendum, quod illa effet congrua Papæ assignata, tam pro eius subventione, quam pro mercede, & recognoscione laborum in administratione, respondere consueverunt, ut id, quod ex honesta parsimonia supereft, elargiri possit; juxta ea, quæ loquendo de Episcopo, infinitum in Opusculo Italici idiomatici de Episcopo c. 29. super quo tamen nil affterit, nec firmatur, sed integer veritati locus relinquitur; adhuc tamen licet, & validè hujusmodi emolumenta percipiuntur, vel tanguant illa recognoscendi dominii directi, & universalis, quod Papa habet in omnibus Ecclesiis & beneficiis, ad instar illius recognitionis, que sub nomine relevit solvitur per noviter investitum de feudo Domino directo, ex infinitu in sua feudal Sede E. cum similibus, ut occasione agendi de annatis, & minoribus, & quindecim habetur in Sede beneficii, ubi ex sententia antiquorum, & præsertim Antonii Masse, seu Gallegi iste anti-

De Offic. Venal. Vacab. Rom. Cur. Cap. IV.

13

antiquus ilius comprobatur; F. Vel quod sicuti Parochiani cum decimis, & oblationibus, vel emolumenis, que praefati solent occasione funerum, & sepulture, vel alterius administrationis Sacramentorum, sustentare debent Parocum; Diocesani vero, cum quarta, seu portione canonica, & cum Cathedratico, & Synodatico, alioquin collectis, & contributionibus, sustentare debent Episcopum, atque concurrent in aliis oneribus Ecclesie, ita omnes Catholici concurrent, & contribuere debent in subventione Papæ, tanquam Episcopi Ecclesie universitatis, & in aliis expensis, & oneribus ejusdem Ecclesie, & Catholice Religionis, eo modo, quo in Ecclesia primativa in Episcopi Pauli Apostoli, alioquin actis legitur de collectis, que undeque sunt: Atque docet actus universalis Religionum, quod pro sustentatione Prioris, vel Ministeri Generalis, ejusque Officium, & Ministrorum, ulique oneribus, & impensis Religionis regimur, & servitibus concernientibus undeque sunt collectæ, & contributions; Magis vero proxime ad rem, id comprobatur praxis Hierofolymitanus Religionis, quod pro communibus indigentis, & oneribus, vacante Comenda, vel Dignitate, commune Æternum percepit annatam vacacionis, cum similibus. Sed quoniam practicabiles non sunt, ut tor diversitatem Principatum, eorumque stylorum, dictæ collectæ, & contributiones, idcirco istarum loco, prædenter, & rationabiliter antiquitas introduxit hujusmodi emolumenta.

De secundo scandali, vel oblocutionis casu ob promotiones hujusmodi Omcialium, qui magno pretio medianter Officia emunt, particulariter agitur in pluries infinito disc. 2. de regul. occaſione questionis in Foro disputata, & adhuc pendente in quadam magno Tribunalis proximi, & adjacentis Principatus Italie, in quo non cadit quidem fuscio emulacionis, & malignitatis, bene tamen cadit istarum rerum imperitia, ideoque facilior est incursum in illos errores, in quibus etiam aliqui ex his, qui in Curia nat. & educati fuerint, vel dui veri sunt, vivunt. Ut enim mox citare loco adverterit, duo primarii Officiales merito promoveri solent, quoniam in ipsam etiam Officiorum concessionem fieri videtur quædam preventiva promotio, dum regulariter ex flyto, ut infinitum est, ad illa non affumuntur, nisi illi, qui iam sunt Clerici Camerae, & frequentius, antiquiores, & emeriti, qui diu in eo Tribunali fedentur, alioquin munera laudabiliter exercuerunt, ipsaque Officia magna præferunt administrationem, magnisque habent annexos labores; G. Idemque cum sua proportionate adaptari Clericis Camerae, quoniam defundem regulam ab iis que frequentius accident, isti Clericatus conferunt Prælatis emeritis, atque in Guberniis, alioquin numeribus jam veriatis, & quod plus est, non eo ipso quod quis est Clericus, ergo promovetur, quoniam præfate solent alia servita, & exercita alia munera laboriosa, & dispendiosa, H. quorum intuitu, & contemplatione potius promoto sequi solet, etiam ratio, aede, ut multi in hoc statu decadent. Eligit autem solent promovendi ex isto Collegio, ut illud aliquando honoretur, eodem modo, quo præficiari solet in Collegio, seu Tribunalis Rotæ, cuius Adiutori pro Officii affectione nihil solvent, & aliquid ex altero Collegio, seu Tribunalis Signatura Justitiae, & Gratiae, que sunt majora hujus Principatus fontana Tribunalia, in quibus Viri conspicui federe solent, nimirum pro Reipublica & iustitia administratione laborant; Atque experientia docuit, quod infinges, & primarii Cardinales, ex eis, tanquam ex Equis Trojanis, prodierunt quinimum, & valde qualificati Summi Pontifices, adeo ut inter ista duo Tribunalia Rotæ, & Camerae, quidam equalis cursus dignociti videatur, ut in isto currenti faculto præficiunt praxis, docuit, quod ex Tribunalis Rotæ prodierunt tres Summi Pontifices nempe Clemens VIII. Greg. XV. & Innoc. X. & ex Tribunalis Camerae tres alii, nempi Paulus V. Urbanus VIII. & Innoc. XI. ideoque reverti iste confundit est error vulgi, & quedam falsa opinio popularis. Pretium vero, quod in hujusmodi Officiorum aëquatione solvi solet, non est intuitu futuræ promotionis, minusque pro aëquatione Prælatorum, & administrationis, sed ad instar aliorum Officiorum secundum, & tertiam classis descriptorum supra in cap. 2. solvitur pro notabilibus emolumenta, que illis annexa sunt, adeo ut si proviso fieret, ut hæc Officia A. C. Theſaurarii Generalis, & Clericorum Camerae non haberent annexa Prælaturam, sed conferti deberent Vitis uxoratis, Car-

dinalitæ dignitatis, adhuc haberent sine dubio emptores pro eodem pretio, dum reddunt eundem, forteque majori fructuum, quam reddant dicta alia Officia minora, quæ nullam habent annexam jurisdictionem, & administrationem, nullaque secum ferunt spem, & tamen quamplures secularis illa ad fructum, & pro negotio emunt in tanta quantitate, quod pretium adæquat illud dictorum Officiorum majorum, ut latius d. disc. 2. de Regalibus.

Demum ad tertiam obloquendi occasionem super corundem Officiorum condonatione enunciata eodem disc. 2. de Regal. ac etiam infra cap. 17. occasione agendi, quidnam in cap. suppressionis restitendum sit Donatariis, vel habentibus causam ab eis, iam responsio patet ex his, que dicta sunt cap. 3. quod illud pretium non redolat forte principalem, sed fructum, seu redditum currentem. Et licet ea, que superius in praesente Capitulo dicta sunt in primo objecto defracta istam condonandi libertatem, dum hujusmodi præuentus, neque sufficiunt ad fructus passivos huiusmodi, & contritutions; Magis vero proxime ad rem, id comprobatur praxis Hierofolymitanus Religionis, quod pro communibus indigentis, & oneribus, vacante Comenda, vel Dignitate, commune Æternum percepit annatam vacacionis, cum similibus. Sed quoniam practicabiles non sunt, ut tor diversitatem Principatum, eorumque extra Italicam, dictæ collectæ, & contributiones, idcirco istarum loco, prædenter, & rationabiliter antiquitas introduxit hujusmodi emolumenta.

a lib. 15. In Relat. Curie disc. 32. n. 89. & in Opusculo Italic. idiomatis de Princeps pratico c. 13. n. 4. & alibi.

b Dic. 2. de Regal. & infra c. 13.

c Eodem disc. 2. de Regal. & eod. c. 13.

d In Opusculo Italici idiomatis de Cardinals pratico. 6.

e lib. 1. de feud. disc. 28. f lib. 1. de benef. disc. 9.

g De numeribus Audit. Cam. & Thesaur. gener. lib. 15. in Relat. Curie disc. 34. & 35.

h De Clericis Camerae, & de numeribus, que eis incumbunt d. lib. 1. in Relat. Curie disc. 33.

An Papa licet possit condonare emolumenta expeditiorum, & demandare expeditiones gratis, & per viam secretam in præjudicium Officium, qui obtinet Officia ex causa onerosa, & quem potestatem in hoc habeat Collegium Cardinale.

S U M M A R I U M .

I De quali defectu potestatis in Principiis solent. **II** De querelis Officiales super hujusmodi gratis expeditiorum.

III Qualis fuerit occasio suppressionis Secretariorum.

IV Error est procedere cum generalitatibus, quia veritas inquit ex distinctionibus.

V De annatis, que solvantur in expeditionibus, & de ratione.

VI Particulariter beneficia, & feuda, vel emphyteus.

7 De exemptione aliquorum generum personarum.

8 De exemptione Oratorum Principum, quoniam procedat.

9 De exemptione particulari, vel personali, quoniam concedatur.

10 De directa, & immediata concessione Papæ.

11 Quoniam intelligatur illa ratio, quod Officiales id scire poterunt, vel debuerunt.

12 Particulariter termini locationis, & condicione, & de falsis, & de dismissionibus, que dispergerantur.

13 Quæ sunt iusta causa concedendi istas gratias.

14 Non laudantur gratia sine causa, ea sola gratificatione voluntaria, & de præjudicibus existit refutantibus.

15 De concessione, que sunt per Sacrum Collegium.

16 Quare Collegium in hoc ingrat.

17 Quare gratiae, que sunt per Collegium sine causa sunt magis præjudiciales.

18 Improbatur denegatio hujusmodi gratiarum quando concurrit iusta causa.

19 An si iusta causa illa translationis ad aliam Ecclesiam, si pro prima solutum fuit.

20 Particulariter termini gabellæ, contractuum, & laude milii.

CAP.

Illae potestatis defectus, de quo in praesenti Capitulo, & in aliis infra non semel agitur, intelligendus venit de proveniente à vi directiva, non autem à coactiva, & sic à lege justitia honestatis, & congruentia, quae supremum quoque Principem, tam in foro interno apud Deum, quam externo apud populos, pro eis bona fama, & exsuffratio ne obligat, quoniam ut adveritur in Opusculo de Principe pratico, Princeps est supremus Dominus, superior, & moderator singulorum Subditorum, quorum virtus, & necis, ac bonorum potestatem habet, sed est subditus Reipublice, & universitatis Populorum, falso bono, vel malo fama, quando enim hæc non curando, velut exercere de facto potestatis absolutam, & plenam, tunc nemo in eo Principatu dicere potest, cur ita facis, neque datur Iudex, qui illum cogat, & redarguat, ut agendo de Principis potestate, in suis Sedibus. A.

Negat ista quaestio idealis censeri debet, eo quia non defacit ad forum contentiolum deducta reperiatur, quoniam licet ob reverentiam debitan Papæ, vel Sacro Collegio, non audeant Officiales, qui se afferant gravatorum expeditio nes gratis, & in eorum prejudicium concessas tale gravamen deducere ad forum judiciale in forma contentioli, accedente quoque ratione magne eorum multiplicatis, adeo ut in singulis expeditionibus, quando illæ causas continent, fatus modicum sit interesse, vel præjudicium cuiuslibet in singulis, quamvis respectu omnium sit considerabile, unde propter ea præfatur vulgaris axioma, ut quod multis communis est de fato neglegatur. Attamen extrajudicialiter frequentes, & continuæ sunt querelas fine quibus etiam Princeps, alioquin Superiores ex officio facere tenetur id, quod sicutum, honestum, & licitum est, ab iustis autem, & illicitis abstinere.

Et nihilominus neque omnino desuit formalis disputatio super hoc punctu assumptu per Collegium Secretariorum Apostolicorum sub Greg. XV. occasione aliquarum exemptionium ab illo Pontifice, alioquin prædecessoribus concessarum, quæ soppita fuit per quadam speciem cordiarum Pontificis Collegii quædam compensativa priuilegia concessit, atque recentiori tempore, cum Clemens X. concessit Auditoris Rotæ indultum franchitatem in expeditionibus per Secretarium Brevium modo, quod ab antiquo illud habebant in expeditionibus per Cancellariam, & Datariam, idem Collegium Secretariorum in Tribunalis A. C. formiter se oppoluit huius indulti exequitioni, qua tamen per sententiam concisa, excitata fuit, licet in forma extrajudiciali, & per viam supplicii libelli, initio Pontificatus Innoc. XI. quaestio contra Cameram pro suppletione danni exinde Appellatori resiliens, idque anfan dedit, atque excitavit ad reflectendum ad eiusdem Collegii suppressionem cap. 1. insinuatum, & que huic operi impulsum dedit, dum illa occasione examinata fuerunt emolumenta istius Collegii, & quidnam ex pretio istorum officiorum in Cameram obveniensit, ita agnoscendo maximam lacrimam exinde refutantur, ob quod ad suppressionem deventur eis, quæ adeo magnas produxit disputations, de quibus infra.

Retinet itaque dicto presupposito, quod agatur de illa potestate ordinaria, quæ à juris, & iustitia regulis metienda fit, & intra quarum cancellos bonus Princeps suam potestatem restringere velit. Attensis regulis & proportionibus generalibus, pro negativa respondendum generaliter, & indebet videtur iuxta inferius insinuanda, sed quopianam semper est procedere cum generalitatibus, & abstracionis, ex quibus a quoque, & erroris perpetuo refutantur, cum veritas non nisi ex distinctionibus carumque congrua applicatione aperiat, idcirco prænotandum venit, quod in expeditione litterarum Apostolicarum super provisoriis Ecclesiasticis Cathedralium, Metropolitarum, & Abbatialium, ac etiam aliarum Dignitatum, & Beneficiariorum Ecclesiasticorum, quæ per organum Datariae, & Cancellariae Apostolicæ sunt per Sedem Apostolicam, ultra quedam minora emolumenta, quæ ratione materialis expeditionis litterarum solvi solent Scriptoribus, Registris, Registratoribus, Plumbatoribus, alioquin, Dataria & Cancellaria Officialibus jam superius descripsis, quando Beneficia, vel Dignitatis excedunt valorem 24. dicatorum Camerae solvitur annata juxta illam taxam, quæ peritur de scripta in libris Camere, & respetu non descriptorum, iuxta valorem narratum, itaq; annatarum solatio inolevit ex quadam antiqua confutudine, illi probabili

innixa ratione, recognitionibus, quæ ita sit universalis dominii, quod Pontifex, & Ecclesia Romana habent omnium Ecclesiasticorum, Monasteriorum, & Beneficiariorum, eo modo, quod Feudatarii, & Empytreæ pro nova investitura, vel pro ejus renovatione sub nomine Relevii, seu Laudem, vel intrature, solvunt Domino valorem fructum unius anni, vel aliam summam à confundende inducunt, istoquin terminos paucim habemus purificatos in solutione quindenniorum, facienda per manus mortuas, quando Beneficia, vel bona Feudalia, seu Empytreæ in eos transeunt, adeo ut cessent vacaciones, & per consequens novas provisiores, & annatarum solutiones, ut in suis Se-ribus habetur, B. & infinitum est quoque in Capitulo praecitate.

Ab hoc autem onere, vel obligatione plerique perso-

næ exemptionem habent folia, itaque exemptio, cuius

ratione obtinuntur expeditiones, gratis est de duplicitate spe-

cie; una generica, altera vero specifica, vel personalis Generica namque est illa, quæ ex Privilegio Apostolico ex-

plicito, vel illo implicito, seu presumpto, quod inesse di-

citur in antiqua Confueltudine, gaudent quadam genera

personarum, nempe Cardinales, eorumque Fratres, &

Nepotes, Veri, & Actuales Familiares Papæ, Auditores

Rotæ, Camerales, Confiditores, & Ministris Sancti

Officii, alioquin similes, ac etiam ex quadam confuetu-

dine, Oratores Regum, & Principum, forteque eorum

Fili; ita vero exemplo Oratorum practicatos folium in

expeditionibus, quæ sunt super provisionibus Datariae,

non autem in illis, quæ sunt per Confueltum, in quibus

non verificatur coniunctio, de cujus natura est, ut atten-

deatur causa prædicto, in quo viget, & non admittat

extentionem de cafo ad casum, vel de persona ad per-

sonam. C. Unde propter ea in causis contingentia, cum Epis-

copus Lamacensis Orator Regis Portugalie sub Innocen-

tio Undecimo Regnante, translatus est ad Metropolitanam

Ecclesiæ Bracarense, ita exemptione potius non est,

sed solvit folias summas, eo quia exempla, quæ ad-

ducebantur, percuriebant provisiones Canonistarum, alio-

rumque Beneficiariorum, vel Pensionum per Datariam, non

autem provisiones Episcopatuum, & similium per Con-

stitutorum; Nihil tamen firmando circa dictas exemptions,

qua folium obterre enunciatur, locum integrum relinquendo

do veritati.

Altera vero species exemptionis particularis, vel perso-

nalis, est illa, quæ conceditur quandoque personis non pri-

ilegesatis, ex gratia particulari, fine qua alia solvere de-

berent, ita que exemptione, quæ ex gratia concedi dicitur, par-

iter, eadem recipit, distinctum ionem inter provisiones Con-

stitutoriales, & non Constitutoriales, ubi enim agitur non Con-

stitutoribus, in eis non feingerit Sacrum Collegium Car-

inalium, sed hujusmodi gratias expediendi gratis, atque

ut dici solet, per viam secretam, conceduntur a Papa per

organum Datariae, vel Secretarii Brevium,

In Constitutoribus autem quandoque, ab illi aliquo conser-

fut, vel consilio Collegii Cardinalium, illi gratia concedi solet

directè, & immediata per Papam, frequentius vero,

quando Papa de eadem gratia supplicatur, remittere solet

suplicium libellum Sacro Collegio, à quo per vota secreta,

in Congregatione haberit solita immediata post Constitutorum in eadem Aula post Papæ dictum, decernitur, an sit concedenda, vel deneganda, atque concessio ex decreto sub

Alexandro VII. conclusa non dicitur, nisi per tres ex qua-

tuo votorum partibus, eaque explicari solet sub nomine

gratia, quæ per Collegium hat; illa vero quamvis conclu-

sa, vel respicitur exclusa, adhuc exigit approbationem ex-

prefam, vel sanctum facit Papa, quoniam quandoque li-

cet Collegium gratiam denegaverit, eam tamen, hac ne-

negatione non obstante, concedit Papa, & c. converso, (li-

cet non soleat) demandare potest, quod concessio jam fa-

citum non fortatur effectum.

His autem ita prænotandum, atque distinguendo gratias, que

directè, & immediata conceduntur per Papam, ab illis,

que supra conceduntur per organum Sacri Collegii,

Quatenus pertinet ad primam speciem, dubitandum non

est de potestate, quamvis deficit iusta causa, abfue coq; quod

Officiales conqueri valent, cum id sit de natura Officio-

rum, ipsique Officialibus immoret, quod Papa, etiam

non causa potest, & quandoque solet facere hujusmodi con-

cessiones, quæ specie effectu, ipsime Papæ potissimum præ-

dicatur, videtur, quoniam ex ita ratione minus vendit

lent Officia, que longe maius habent preium, si emplo-

tes essent certi, & tali de hujusmodi gratiarum de negatio-

De Officiis Venal. Vacab. Rom. Cur. Cap. V.

ne, quodque pro omnibus expeditionibus solvi deberent emolumenta. Adhuc tamen, quamvis, ut præmisum est, in foro exteriori per Officiales hæc actio non exercetur contra Papam, vel Cameram, eo quia convinci non potest decauta iusta causa, quæ potest esse occulta, & populo non innotescere, pro regulatione conscientia, & iustitia naturalis, quæ obligat quoque Supremos Principes, inspicendum est, an alteretur notabiliter, nece solitum, & an adit necne iusta causa, adeo ut dici possit confessio mere voluntaria, vel potius necessaria, falso ex illa necessitate interpretativa, quæ refutat a lege congruentia, & honestatis, vel prudentia.

Potissima vero, magisque frequens, & connaturalis causa, quam aliqui non immerito intrinsecam vocant, est illa, quæ provenit a notabilis depauperatione, vel diminutione statutus Ecclesiæ, earumque honorum, & reddituum, ratione occupationis factæ per Infideles, vel Hæreticos, alioquin inimicos, vel ratione depopulationis, à bello, & militari manu fequata, alioquin similibus calamitatibus, & infortiis, etiam catastrophis, putat ratione incendi, vel alluvionis, fīe terrae motus, adeo ut dammum perpetuum, vel diuinam habeat durationem, itaque (ut præmisum est) dicitur causa intrinseca, & naturalis. Extrinseca vero, & accidentalis dicitur illa, quæ ob particularis circumstancia, habeat etiam rationem necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ Universalis, & Sedi Apostolicæ, putat quia aliquis Rex, vel Magnus Princeps, à quo notabilis bonum sperari, vel notabile dammum alias timeri potest, id enim petat, vel quod ita expediat ex eodem fine spes, & speratione aliquem bonum, alioquin regalium, & publicorum iurium, quæ fiant per Princeps, vel Remppublicam, ejuusque Ministros, & Officiales Camerales, quoniam si Princeps, vel ejus Officiales, aut alii, quos ipse prohibere potest, præjudicant Appellatori, adeo ut ejus conseruata emolumenta diminuantur ex eorum facto voluntario, non solum locus est defacto, sed remissioni pensionis, sed etiam sibi competit actio, vel exceptio refractionis ejus, quod inter, nedum ratione damni passi, quamvis modici, & non intollerabili, sed etiam ratione lucri amissi, quoniam ita deficiit a data fide, atque non præfari illa patientia, quam locatos conductori præstare tenetur.

Ac etiam circa distinctionem inter actus mere voluntarii, iusta causa non impidente, & illos, qui fiant ex iusta causa, ob quam licet actus adhuc dici valeat de facto voluntarius, quia à voluntate facientes pendent illum facere, vel non facere, dicitur tamē necessitatis, & remissionis interpretativa; conferunt ea, quæ habentur in eadem materia defacti, vel remissionis pensionis, præfertur in Appaltibus, vel arrendamentis Gabellariis, & vestigialibus, allorumque regalium, & publicorum iurium, quæ fiant per Princeps, vel Remppublicam, ejuusque Ministros, & Officiales Camerales, quoniam si Princeps, vel ejus Officiales, aut alii, quos ipse prohibere potest, præjudicant Appellatori, adeo ut ejus conseruata emolumenta diminuantur ex eorum exactione voluntario, non solum locus est defacto, sed remissioni pensionis, sed etiam sibi competit actio, vel exceptio refractionis ejus, quod inter, nedum ratione damni passi, quamvis modici, & non intollerabili, quodammodo coacta continuo, ita privando Sedi Apostolicam, non solum illo majori pretio, pro quo Officia vendi possunt, sed fortius illa magna, & inestimabili prærogativa superius infinita, quæ ex hujusmodi annatarum, & emolumentorum solutione refutat, in recognitionem nempe ejus directi, & universalis dominii, ut supra, ideoque nimis cautæ, parec, & circumspicit in hujusmodi gratiis, cœlestis iusta causa, concertere solum publicam necessitatem, vel utilitatem aliquas facientes provisiones Appellatori damnatas, & præjudiciales, puta quia ob sufficiencia peccatis, vel belli probiciebat commercium aliquorum nationum, vel regionum, sive ratione famis, vel ob motus populares suspenduntur, vel minuantur Gabellariæ, aut quod congruat aliquas dare exemptions & franchitatem, quia sic publica necessitatem, vel utilitas ratio exigat, cum similibus, tunc non intrant termini violationis fidei, & inobligantur contractus, vel non præfite patientia, quoniam actus dici mere potius necessitatis, quam voluntarius; Ideoque inter calus fortuitos est recensendus, & per consequens fit solum locus remissioni pensionis ratione damni intollerabilis, quod a cafo provenit, recteque intrat plures in hoc tractatu, & præfertur c. 17. infinita diversitas, vel reduplicatio pensionum in Princeps, ejuusque Officialibus & Ministris, quoniam alia est persona privati contrahentis, alia vero persona publici gubernantis, itaque termini ad rem conseruandam adaptantur.

Præmissa vero, quæ in ipso Summo Pontifice dicta sunt, longe magis, & incomparabiliter procedunt in altera specie gratiarum, quæ sunt per Sacro Collegio, ob maximam differentiam, quæ inter unam & alteram dignoscitur, quoniam Papa est supremus, & absolutus dominus, & dispositio hujusmodi emolumentorum, ac etiam tanquam Princeps supremus habet potestatem collendi jus tertii, & disponendi de bonis, & iuriis privatorum, abique eo, quod de facili in foro externo convinci possit de defectu iusta cause; cum sapienti illæ causa, quæ publicare non expedit, ignota sint populo, & tamen sint iusta, imò necessitatis, quæ omnia non verificantur in Sacro Collegio, quod in hac parte non gerit personam Princeps, & Dominus, sed solum Aſſessoris, & Conſiliariorum Papæ, five præflantis conſilium, vel conſenſum nomine omnium aliorum Collegiorum, de quibus supra in c. 2. ita ratione magna confusione, & impracticabilitatis, alia refutantur, ipſo Collegio, tanquam digniore, explicante vices, & partes omnium aliorum Collegiorum, eo modo, quo idem Collegium explicat, & supplet partes Ecclesiæ Universalis electione Summi Pontificis, & prout in Ecclesiæ particularibus Capitulum Cathedralis, vel Metropolitana explicat, & supplet vices, & partes aliarum Ecclesiasticarum inferiorum Diocesis, vel Provincia, cum similibus; Et per consequens gerere non potest partes domini, & condonatoris, seu liberi dispositoris, sed solum Aſſessoris, & Conſiliariorum, seu boni viri interponentes arbitrium, quod esse debet regulatum à jure, vel à ratione, cum dominum, & liberi dispositio verificantur solum in illa emolumentorum portione, quæ ad ipsum Collegium pertinet, atque alias laeti dicunt iusta; & per consequens in remittentibus & condonatoribus intrat obligatio latenter apud Deum, & in foro interno reficiendi patibus, quibus prædicatur, totum id, quod intereat.

Super iusta autem causis, ex quibus hujusmodi gratias concedi solent, vel debent, certa, & determinata statutu non

¹⁷ Alia quoque accidente consideratione , ob quam à Collegio magis circumspicitur , & caute procedendum est , quoniam quando ipse Papa directe , & immediate concedit huiusmodi gratias , atque convinci potest defectus iusta causa ; quod est quidem nimium difficult , sed non impossibile , tunc possent forte de jure Officiales refectio nem damnorum petere à Camera , quod verificabili non est , quando eadem gratia fiat per organum Sacri Collegii , cum tunc recte Papa , & Camera exequari possit , dicendo id benē gelut eis cum voto , & confito tot Sapientum , adeoque qualificati Senatus .

Nil obstante considerationes per superficies in hoc fieri solita , (verē tamen contempibili) quod scilicet cum emptores Officiorum recte sciant huiusmodi gratias à Sacro Collegio fieri posse , & solvere ita cum haec legē emile cententur , cīque scientibus non fiat iuria , quoniam idēm emptores presupponere potuerunt , immo debuerunt , ut id solum practicetur eo modo , quo de jure , & de iustitia practicari debet , non autem cum iuria , & cum iniustitia , & privata affectione , vel gratificatione , cum id in tot , & talibus qualificatis Viris non sit presumendum , immo neque cogitandum , vel suplicandum .

¹⁸ Quemadmodum verō iustum est , & Ecclesiā prejudiciale huiusmodi gratias absque dicta iusta causa , concerne nente publicam utilitatem , vel necessitatem , five magnam æquitatem , ex privata affectione , vel gratificatione , five interesse concedere , ita est converso iustum , irrationali le , & Ecclesiā prejudiciale est , illas , quando iusta causa urget , ex privatis passionibus denegare . Unde propter ea virtutē est in utroque extremo .

¹⁹ Cadit verō dubium , an inter iustas causas recensenda sit illa , quod provisus de Ecclesiā , de cuius expeditione agitur , translatus fuerit ab alia Ecclesia , de cuius expeditione solvit sine effectu , puta quia possefitionem ad eam non habet , vel quod nullus , aut modicus fructus ab ea percepitur , atque fertur , quod pro frequentiori praxi ista causa reputata fuerit iusta , ideoque admissa fuit . Verū eterne videtur cum hac generalitate indefinite procedere , cum in subiecta materia adhibenda veniat distinctione adhiberi solita in gabela solvenda pro contrahitibus , vel in laudem solvendo pro alienatione bonorum emphyteuticorum , quod scilicet inspicendum est , an ineffectu prime provisionis proveniat abque culpa , & facto voluntario provisi , puta quia de jure , vel de facto proviso , sine ejus culpa , effectum fortior non potuerit , aut quod per Superiorēs , ipso non procurante , prenecessitate , vel utilitate Ecclesiæ , ad quam , vel à translatiō ex motu proprio Pontificis verē lequa sit ; fecū autem ubi expreſſis , vel presumptivē conſeruit , quod translatio pro curata , vel defiderat fit per translatum pro majorib⁹ eius dignitatē , & prærogativa , vel pro majoribus redditibus , quoniam iuxta dictos terminos gabellæ , seu laudem , cum actus primi fuerit jam perfectus , sufficit quod per momentū temporis fuerit talis , & non attendit voluntarius recessus , aut voluntaria innovatio , ideoque dicendus est punctus facti potius quam juris , certam & generalē non admittens regulam , fed prudenti , beneque regulato arbitrio , pro singulariū cūsum qualitate , & circumstantiis facti , more tamen Judicis , vel Consiliarii , ut superiorū dictum est , cum regulis iustitiae , non autem more liberi difpositoris , cum regulis benevoli gratificationis .

a De potestate Principis tollendi ius tertii , cīque prejudiciale lib. 3. de regal. dīc. 148. 177-185. & in Opusculo Italici idiomatis de Principe c. 22. & seqq.

b De benef. dīc. 89. de regal. dīc. 162. de emphyteus. dīc. 59.

c De benef. dīc. 30. de judic. 21. & alibi plurimis.

d De locato dīc. 1. cum plurib⁹ seqq. & de locato dīc. 1. & seqq.

Quomodo Officia venalia acquirantur , & quid ubi acquisitione in persona unius fiat per alterum de istius pecunia , & de presumpta donatione , ac imputatione in legitimam , & de materia reservationis decreti .

S U M M A R I U M .

- 1 Officia sunt de regalibus , que possident non possunt sine titulo , de quo possefiores tenentur docere .
- 2 De differentia inter Officia Cameralia , & Capitolina .
- 3 De tribus modis , vel titulis huiusmodi concessionum .

- 4 De differentia inter unum , & alterum concessions modum .
- 5 Si Officium acquiritur de pecunia unius in persona alterius , ad quem illud pertineat .
- 6 Ille , qui pecunia dedit ad Officium emendum , si non habet reservationem decreti , nullum jus acquirit super Officio , & postponitur habentibus decretum , vel resignatario .
- 7 Declaratur quando id procedat .
- 8 Quid importet , & operetur reservatio decreti .
- 9 Resignatario non recognoscit a resignante , sed à Papa , & quid operetur resignatio .
- 10 De duabus diversi speciebus reservationis decreti .
- 11 De concursu creditorum habentium reservationem decreti remissive .
- 12 De reservatione decreti ad favorem Domini , & acquisitionis commodi .
- 13 In Officiis , ad instar feudorum non admittitur simulatio .
- 14 Quia se pō cantat in personis eorum qui id ignorant .
- 15 An Officium censeatur donatum ei , in cuius persona quaestum est .
- 16 An imputetur in legitimam .
- 17 De aliis speciebus imputationis .
- 18 De regula tenenda in hac materia .
- 19 Quando locuſi imputationi , intelligitur quatenus ipso velit .
- 20 De dicta imputatione Officiorum majorum , & Prelatitiorum , & de differentia inter ista , & alia Officia .

C A P . VI .

C um ista Dataria , & Cancellaria , & Cameræ Apostolice Officia per Papam concedi solita , extra confirmationem fint de regalibus , adeo abque Papa concessionē , validē , & legitime acquiri , & obtiniri non possint , hinc sequitur , ut iuste possefiores cogi valeant sub pena amissionis Officiorum ad documentum de sua possefitionis titulo , quo non docto habeantur pro vacantibus , ut in calu magis dubitabilis Officiorum Capitolii , seu Populi Romani noua etate praedictum vidimus , atque in propria huius materie regalium . Sed advertitur ; A ista vero necclis magis videbat in prefatis Officiis Capitoliniis ex diuersi ratione , primo , quia illa solebant concedi pro universa descendentiā , vel ad certas generationes , aut alias ad longum tempus , unde proprietate de facili verificari poterat causa illicite occupationis abfq; titulo , ob illius expiracionem ; & secundo , quia concessionē siebat per Conservatores pro tempore , quorum officium durat loīum ad tres mensēs , ideoque non ita diligenter conservabatur registrum concessionum ; utrumque autem cessat in his Officiis Papalibus , tum quia concedi non solent , nisi ad vitam unius personae ; tum etiam quia Dataria habet Ministros diligentes , & peritos , atque conservat integra regetra , ideoque non de facili datum calus , quod Officia jam vacantia possefidentur à privatis abque titulo ; Solumque expertus sum calum fraudis , que praefert in absentibus dari potest , suppositionis unius personae superventis in locum alterius jam defuncta ejusdem nominis , & cognominis , in qua Officium refidebat , juxta causum disputationis in fapnis enunciata Regalium Sedi . B. Adhuc tamen in istis quoque Officiis , ut generaliter in omnibus iis , que sunt de regalibus Principi reservatis , & quae idēm a privatis obtineri non possunt sine privilegio explicito Principis , vel illo implicito , quod allegari potest in vim centenaria , vel immemorabilis , que verificari non possunt in his vitalitatibus non incongruum est cogere possefiores ad documentum de titulo .

Hoc autem praesupposito , quod sciicit ad huiusmodi Officiorum aſſequitionem , & legitimam retentionem necessarius sit titulus concessionis factus per Papam , five per illum inferiorem , cui Papa concescerit , ut exempli gratia sequebatur in Cardinali Vicecancellario , qui centum , & ultrā ex his Officiis conferebat antequam lequeretur dismembratio superioris enunciata in Cap. 2. & faciunt in aliquibus Officiis Cardinales Peccentiaris , & Camerarii , aliisque similes , ita titulus tripliciter sequi solet . Primum , & regulariter post frequentiori contingit via emptionis pro pretio fixo , & invariabiliter , ut sequitur in duobus Officiis majoribus Auditoris Cameræ , & Theſaurarii Generalis , & an illis Clericorum Cameræ ex iam dictis Cap. 2. vel pro ex pretio , quod tunc pro temporum , & emolumentorum contingentia currit ,

currit , & concordatus cum Ministris Dataria ad id depuratis . Secundò per viam gratuitam , & ex titulo lucrativo donationis , quia nempe Papa Officium illi personae clargitur . Et tertio per viam resignationis ab altero possefatore Officium per Papam admittit . In omnibus autem his modis conceffio fit per viam supplicationis . Papa manu subscripta , & per Datarium , alioſque Officiales , iuxta stylum , signata , cum ea differentia ; quod quando sequitur iuxta primum modum directum , & immediatum , tunc in ipso supplicatione summari , quod fit , ut Papa legat , vel audiat lubstantiam supplicationis , (quod tam non registratur) enunciatur preterm , pro quo fit conceffio , cum specificatione summa , quando verō fit secundum modo per viam donationis , enunciatur quoque in supplicatione preterm in genere , sed abque expressione summa , quod sciicit Papa conterit Officium , & dicit condonare preterm , & quando in tertio modo per viam resignationis nulla fit mentio pretii , nec in genere , nec in specie , quamvis illud inter Resignantem , & Resignatario intercedat , quod nūm reſert ad effectum , de quo infra Cap. 17. quid sciicit in casu suppressionis Officii , vel remotionis illius possefitoris debet per Cameram refiri , ut in plures enunciatis duabus posterioribus Rote decifionibus in Romana prætii Officiorum , & ofclorū , aliorumque iurium regalium adhibentur , ut pro frequentiori praxi fuit illa iura cum Princeps , quod loca Montium in Curia dicuntur ; Exinde manat illa locorum Montium libertas frequenter acta in eadem regalium fede , H. ad eum etiam Officii Dominus , qui illud alteri resigneret pretio conveniente , illa non folto , sed de reservatione decreti fibi non caput , actionem super officio non habebit contra tertium , qui à resignatario obtinetur cum benelacito Papæ , nisi jam dictam resultantem ex edito De his que in fraudem , vel ex æquitate proibiente occupacionem de alieno , ut supra ex illa congrua , & recepta ratione frequenter deduta in proposito dictorum locorum 8 Montium , quod in huiusmodi regalibus in commercio non existentibus , assensus Princeps , qui in hoc proposito praefat dicitur cum reservatione decreti , que idem est , ac praefatio aſſensus in feudalibus , est , ille , qui animat , & informat aſſum , qui fieri dicitur , non ab ipso privato Officiorum possefatore , sed a Princeps concedente aſſensu , à quo ille tertius , qui sollicitus est de reservatione decreti ad eis factum , cum altera distinctione effectum , ad quos de hoc difficiat contingat , ita namque ad veritatis notitiam devenerit non multum difficile videtur , confundit enim in primis duos casus , unum scilicet , in quo ille , de cuius pecunia emptum est Officium , directe , & immediate à Dataria , seu mediate per viam resignationis non fuit sollicitus de reservatione decreti ad ejus favorem , & alterum è converso , in quo de dicto deſtituto sollicitus fuit .

Priori casu , in quo nulla adſit decreti reservatio , faciliter intrat illa praesumpta donatio , de qua infra in sequenti causa magis difficult , sed quoniam ista est simplicis juris præsumptionis obliudis ex contraria probatio , non solum vera , sed etiam præsumpta , & conjectural , quando fortius urgente 6 presumptiones , & conjectura , idcirco quanto exclusa remanet hanc præsumpta donatio , adhuc illa , qui pecuniam dedit , nullum jus realē , vel in rem scriptum habere videatur in Officio , super quo potiores erunt illi credentes Officiales , qui decreti reservationem super Officium obtinuerint ; longe vero magis potior erit resignatarius , in quem , cum benelacito Apofolico , juxta stylum , Officiorum translatio facta eruerit , quoties illi sequuntur fit ex causa onerosa , & corresponditiva vera , non autem ficta , & collusiva ; Ubi vero fit ex causa mērē lucrativa , vel onerosa , fed fraudulenta , & simulata , tunc ex edito De his que in fraudem , & in competente poterit actio pro ejus reintegrazione , implorando de super Judicis Officium , ut cogat possefitor in actione personali ad vendendum Officium , ad hoc ut ex pretio tanquam ex libera , & indifferenti satisfaciat quibus de jure ; quo causa illa , qui dedit pecuniam concurrit aliorum creditorum ex quā perfonaliter pretenderit poterit illam prioritatem , que in suis casib⁹ , & quatenus verificantur requiſita ad id necessaria , de jure comperit illi , qui dedit pecuniam ad rem emendam , five pretenderet poterit illam ejusdem pretii vindicationem jure domini , que in suis casib⁹ conceditur aliquibus perfonis privilegia , que non possunt fibi praedicari , ideoque carum favore res succedit loco pretii , vel contra ex iis , que in suis fedibus habentur . C. semper tamen in concursu aliorum non habentium reservationem decreti , non autem istorum , nisi quatenus illi foveant causam lucrativam , ut supra , adēunt contra eos sint enunciata edictum De his que in fraudem & vel obvetat aquitas , prohibens locupletationem de alieno juxta .

Card. de Luc. de Off. Venal. Etc.

In altero casu magis frequenti , & contingibili , quod datas pecunias sollicitus est de dicta reservatione decreti ad ejus favorem tunc altera intrat distinctione casuum , quod sciicit alter casus est quando Dominus pecunia non curat cum ejus providentia acquirere Officium in persona alterius , sed ille , cui fit conceffio , principaliter pro prium agens negotium , curat Officium obtinere , non habens vero pecuniam , illam mutuat , vel ad societatem Officii , five sub alio contractu ab alio obtinet , qui per sonam creditoris tantum facit ; Et alter casus est , quando Dominus pecunia est sollicitus de acquisitione Officii , tanquam proprium negotium agens in alterius persona , que ita definatur , vel designatur pro vita , aut alterius vacationis pericolo ; ideoque duplex est species reservationis decreti , una scilicet jure domini , & altera jure hypothecæ , & crediti , ad quam distinctionem reflectendum est , cum sepius viderimus illas species confundi , atque unam præ altera accipi cum claris equivociis & erroribus .

De prima specie reservationis decreti favore Resignantis habita fide de pretio , vel ad favorem dantis Officialium ad Officium emendum , vel etiam post illud emptum illam mutuantis pro aliis ejus indigentibus , cum ista cautela , per quam hypotheca , vel jus in Officio acquiri dicitur , agitur in Cap. 10. ubi de concursu creditorum Officialium ad vendendum Officium , vel ejus pretio , & de facultate cogendi Officialium ad vendendum Officium ; Quare in praetanti Capitulo agitur solum de altera specie reservationis decreti jure domini ad favorem ejus , qui verē fuit Officii acqui-

B. fitor

